

Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

Τίτλος εκπαιδευτικού σεναρίου: Το λουζεράκι, μια ιστορία κατά του σχολικού εκφοβισμού

Όνομα εκπαιδευτικού	Μιχάλη Μαρία
Ενδείκνυται για (βαθμίδα)	Β και Γ Γυμνασίου
Λογοτεχνικό βιβλίο	Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου
Προτεινόμενος χρόνος εφαρμογής	12 διδακτικές ώρες
Διδακτική Μεθοδολογία	Συνεργατική μάθηση, διάλογος. Αναγνωστική ανταπόκριση, κειμενοκεντρική-ερμηνευτική μέθοδος.

Περίληψη λογοτεχνικού (από το οπισθόφυλλο του βιβλίου):

Η Θάλεια, μαθήτρια της Γ' Γυμνασίου, είναι ένα κορίτσι που περνά σχεδόν απαρατήρητο. Δεν έχει σπουδαίες επιδόσεις στο σχολείο, ούτε και πολλά ενδιαφέροντα. Είναι ένα ήσυχο, ντροπαλό, ίσως και δειλό παιδί, χωρίς αυτοπεποίθηση και με ελάχιστους φίλους. Ώσπου μια παρεξήγηση θα τη φέρει ξαφνικά στο προσκήνιο και θα την κάνει στόχο πειραγμάτων και ειρωνείας των συμμαθητών της, κάποιιοι από τους οποίους θα της φερθούν πολύ σκληρά, γεγονός που σιγά σιγά την οδηγεί στην απομόνωση και στο περιθώριο. Θα μπορέσει άραγε να νικήσει το φόβο και τη δειλία της και να αντιμετωπίσει όσους τη θεωρούν αδύναμη - και κυρίως τον ίδιο της τον εαυτό; Και τι ρόλο θα παίξει η σχολική θεατρική παράσταση σ' αυτό;

Το λουζεράκι είναι μια ιστορία ενηλικίωσης, μια γλυκόπικρη και συνάμα τρυφερή ματιά στην εφηβεία και τη νέα πραγματικότητα που τη συνοδεύει, με διλήμματα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε και επιλογές που ίσως καθορίσουν όλη μας τη ζωή

Σημείωση: Στο διαδίκτυο μπορείτε να αναζητήσετε τη βιβλιοπαρουσίαση από τη Γιώτα Κεφαλά. Θέμα αναζήτησης: «Ο Μαγικός Κόσμος του παιδικού βιβλίου: Βιβλία για νέους (Το λουζεράκι)».

Κριτήρια επιλογής: Θίγει ένα βασικό θέμα που απασχολεί τη σχολική κοινότητα. Η ηρωίδα είναι παιδί, μια μαθήτρια της ηλικίας τους και οι μαθητές/ριες μπορεί να ταυτιστούν μαζί της. Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση προσδίδει ζωντάνια και αμεσότητα στον λόγο, γεγονός που το καθιστά το βιβλίο ευκολοδιάβαστο σε συνδυασμό με τη μικρή έκταση. Το γεγονός ότι δεν είναι δύσκολο συντελεί στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των μαθητών/ριών, ενώ συγχρόνως τους οδηγεί σε καινούριες αναγνωστικές εμπειρίες.

Στόχοι:

1. Να γνωρίσουν ένα ολοκληρωμένο λογοτεχνικό έργο μέσα από την εξάσκηση τόσο της αναγνωστικής ακρόασης, της εκφραστικής όσο και της ατομικής ανάγνωσης και να μπορούν να αναδιηγηθούν τμήματα της ιστορίας.

Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

2. Να μπορούν να διακρίνουν τα βασικά σημεία της μυθοπλαστικής ιστορίας (ποιοι, πότε, πού, πώς, τι ακριβώς) και μέσα από αυτή τη διαδικασία να αποκτήσουν μια γενική εικόνα για τις συμβάσεις του μυθιστορηματικού λόγου.
3. Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο θέμα που θίγει το βιβλίο, να αναπτύξουν την έννοια της ενσυναίσθησης και να προβληματιστούν για αυτό.
4. Να αξιολογήσουν τη συμπεριφορά και τα κίνητρα των ηρωίδων/ων αιτιολογώντας την απάντησή τους.
5. Να συγκρίνουν το συγκεκριμένο λογοτεχνικό έργο με άλλα λογοτεχνικά και εικαστικά έργα και να οδηγηθούν στη σύνθεση δημιουργικών και συνθετικών εργασιών.

Πορεία υλοποίησης

Α΄ φάση: πριν την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

1^η & 2^η διδακτική ώρα: Βασικός στόχος της φάσης είναι η ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητριών/ών για το λογοτεχνικό βιβλίο.

Ενδεικτικές ερωτήσεις/δραστηριότητες:

- ♦ Ανταπόκριση στον τίτλο: Πού νομίζετε ότι αναφέρεται το βιβλίο με τον τίτλο «το λουζεράκι»; **(ελεύθερη συζήτηση)**. Βοηθητικό στοιχείο στις εικασίες των μαθητριών/ών η περίληψη από το οπισθόφυλλο του βιβλίου.
- ♦ Παρακολούθηση σύντομου βίντεο (τίτλος: Σχολικός εκφοβισμός-το παιδί που δέχεται βία) που αναφέρεται στον σχολικό εκφοβισμό. Πρωταγωνιστής είναι ένας μαθητής.
- ♦ Ποιο θέμα θίγει το βίντεο; Τι γνωρίζετε για αυτό το θέμα; Ποια συναισθήματα σας προκάλεσε; **(ελεύθερη συζήτηση)**
- ♦ Αν ήσασταν συμμαθητές/τριες του αγοριού, ποια στάση θα κρατούσατε; **(ελεύθερη συζήτηση)**
- ♦ Με αφορμή την Ημέρα κατά του σχολικού εκφοβισμού (6 Μαρτίου) και επηρεασμένοι/ές από όσα είδατε και ακούσατε να συμβαίνουν στο σχολείο του πρωταγωνιστή στο βίντεο, αποφασίζετε να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (λ.χ. αφίσα/κολάζ), για να μεταφέρετε το δικό σας μήνυμα. **(ατομική εργασία για το σπίτι)**

Β΄ φάση: κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

3^η & 4^η διδακτική ώρα: Διαβάζουμε με εκφραστικό τρόπο δυνατά στην τάξη τα τρία πρώτα κεφάλαια *Το σημείωμα* και *Η τυχερή μέρα*, *Η παρεξήγηση*. Μετά την ανάγνωση κάθε κεφαλαίου ακολουθεί σύντομη συζήτηση-δραστηριότητες:

Ενδεικτικές ερωτήσεις-δραστηριότητες:

- ♦ Ποιες είναι οι πρώτες σκέψεις-εντυπώσεις από την ανάγνωση του πρώτου κεφαλαίου; **(ελεύθερη συζήτηση)**

Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

- ♦ Υπάρχουν σημεία που ταυτιστήκατε με την ηρωίδα;
- ♦ Ποιο είναι το βασικό πρόσωπο; Πού βρίσκεται; Πώς νιώθει; Για ποια άλλα πρόσωπα δίνει πληροφορίες; **(ελεύθερη συζήτηση)**.
- ♦ Οι μαθήτρες/ές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά και συμπληρώνουν **το φύλλο εργασίας** που αφορά τα πρόσωπα αλλά και τα βασικά σημεία του βιβλίου (βλ. παράρτημα).

Οδηγία για εκπαιδευτικούς: Το φύλλο εργασίας συμπληρώνεται από τις μαθήτρες/τους μαθητές σταδιακά, καθώς εξελίσσεται η αφήγηση.

- ♦ Να αφηγηθείς, όπως η Θάλεια στο κεφάλαιο *Το σημείωμα*, μια εμπειρία από τη σχολική τάξη την ώρα του μαθήματος **(ατομική εργασία για το σπίτι)**.

Εναλλακτικά:

- ♦ Μια/Ενας συμμαθήτριά/τής σου απουσιάζει από το μάθημα και δεν γνωρίζει το περιεχόμενο των κεφαλαίων. Του αφηγείσαι τα γεγονότα σχολιάζοντας την κεντρική ηρωίδα. **(ατομική εργασία για το σπίτι)**

5^η & 6^η διδακτική ώρα: Ακολουθεί η εκφραστική ανάγνωση των κεφαλαίων *Εκεί που θέλω να κρυφτώ, χωρίς σωσίβιο, Η φάρσα, Η οντισιόν*.

Ενδεικτικές ερωτήσεις-δραστηριότητες:

- ♦ Ποια σημεία σας έκαναν εντύπωση ή σας προβληματίσαν; **(ελεύθερη συζήτηση)**.
- ♦ Τι γνωρίζετε για την Άννα Φρανκ (πριν την ανάγνωση του κεφαλαίου *Η φάρσα*) **(ελεύθερη συζήτηση)**.
- ♦ Κάνετε φάρσες στις συμμαθήτρες και στους συμμαθητές σας; Τι είδους φάρσες; Έχετε σκεφτεί ότι μπορεί –έστω και άθελά σας- να τις/τους έχετε πληγώσει; **(ελεύθερη συζήτηση)**.
- ♦ Συνεχίζουν να εμπλουτίζουν με νέες πληροφορίες το **ομαδικό φύλλο εργασίας**.
- ♦ Για την ηρωίδα του βιβλίου, τη Θάλεια, υπάρχει ένα μέρος στο οποίο θέλει να κρυφτεί (βλ. σελ. 32). Για σένα ποιο είναι αυτό μέρος που σου αρέσει να... εξαφανίζεσαι και στο οποίο νιώθεις ανακούφιση και ηρεμία; **(ατομική εργασία για το σπίτι)**

7^η & 8^η διδακτική ώρα: Ακολουθεί η εκφραστική ανάγνωση των κεφαλαίων *Ενας φούρνος γκρεμίζεται, Χάλια Φάτσα, Μελίνα, Το πολύτιμο δώρο, Η ενέδρα*.

Ενδεικτικές ερωτήσεις-δραστηριότητες:

- ♦ Ο Νίκος και η παρέα του λένε «αστεία» σε βάρος της Θάλειας (σελ. 72-73), «για να γελάσουν μετά με το κατόρθωμά τους. Και προπαντός για να γελάσουν οι άλλοι γύρω τους. Γιατί αυτό είναι το μεγαλύτερο κατόρθωμα απ' όλα, να βλέπεις τ' άλλα παιδιά να λύνονται στα γέλια, να περιμένουν την ατάκα σου κι ύστερα να σε παραδέχονται». Έχετε αναρωτηθεί αν είναι όλα τα «αστεία» αθώα; Μήπως ενοχλούν; Μήπως ορισμένα από αυτά στοχοποιούν κάποια άτομα; Ποια η σχέση τους με το γέλιο; Ποια η σχέση τους με την ειρωνεία; **(ελεύθερη συζήτηση)**
- ♦ Πώς αντιμετώπισε η Θάλεια τα νέα «αστεία» του Νίκου στο κεφάλαιο *Μελίνα*. Πόσο αποτελεσματικό θεωρείτε αυτόν τον τρόπο;

Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

♦ «Χάλια Φάτσα», «Όρθιο χιλιόμετρο», «φυτό», «ξεπλυμένη» κάποια από τα παρατσούκλια στο σχολείο της Θάλειας. Εσείς έχετε παρατσούκλια; Γιατί, κατά τη γνώμη σας, οι άνθρωποι δίνουν παρατσούκλια; Πόσο μπορεί να ενοχλούν; Πόση επίδραση μπορεί να έχουν στη ζωή κάποιου τα παρατσούκλια. Τι έκανε τη Θάλεια να αλλάξει στάση απέναντι στα παρατσούκλια; **(ελεύθερη συζήτηση)**.

♦ Συνεχίζουν το **ομαδικό φύλλο εργασίας**

♦ Να αναζητήσετε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τα παρατσούκλια. **(ατομική ερευνητική εργασία)**

♦ Να διαβάσεις το διήγημα του Γιώργου Ιωάννου «Τα παρατσούκλια» από το **Φωτόδεντρο**. Να συγκρίνεις τη δική του ιστορία με την ιστορία της Θάλειας εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές. **(ατομική εργασία για το σπίτι)**

9^η & 10^η διδακτική ώρα: Ακολουθεί η εκφραστική ανάγνωση των κεφαλαίων *Λουζεράκι, Η Χανού χάνεται, Να θυμάσαι ή να ξεχνάς; Το μαγικό τρένο, Η παράσταση, Ο γυρισμός, Κανείς δε σφυρίζει όπως η Ρενέ*.

Ενδεικτικές ερωτήσεις-δραστηριότητες:

♦ «Λουζεράκι!....Κι άλλοι την άκουγαν και κανείς δεν έφερε αντίρρηση, ακόμα κι όταν ξεστόμισε την τελευταία της λέξη –«λουζεράκι»-, κανείς δεν αντέδρασε, κανένας δεν παραξενεύτηκε». Πώς κρίνετε την αντίδραση των μαθητριών/ών; Αναλογιστείτε αν έχετε βρεθεί σε παρόμοια θέση –είτε της Θάλειας είτε και των μαθητριών/ών που δεν αντέδρασαν. Πώς νιώσατε; **(ελεύθερη συζήτηση)**

♦ Ποιο είναι *Το μαγικό τρένο*; Να συσχετίσετε τον τίτλο του κεφαλαίου με το περιεχόμενο του. **(ελεύθερη συζήτηση)**

♦ Ολοκληρώνουν το **ομαδικό φύλλο εργασίας**

♦ Αν μπορούσες να στείλεις ένα γράμμα στη Θάλεια, τι θα της έγραφες; **(ατομική εργασία στο σπίτι)**

♦ Εξάσκηση στην εκφραστική ανάγνωση. Να επιλέξεις ένα κεφάλαιο από αυτά που διαβάσαμε στην τάξη και να το αποδώσεις εκφραστικά. **(ατομική εργασία στο σπίτι)**

Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

11^η & 12^η διδακτική ώρα: Στη φάση αυτή, αφού έχει ολοκληρωθεί η ανάγνωση του λογοτεχνικού έργου, οι μαθήτριες/ές εμβαθύνουν στα μηνύματά του μέσα από τη συγκριτική μελέτη με άλλα λογοτεχνικά και εικαστικά έργα. Επιπλέον, αναπτύσσουν τις δημιουργικές και εκφραστικές τους δυνατότητες μέσα από ποικίλες δραστηριότητες.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

(Ομαδική εργασία)

Αφού διαβάσετε και παρατηρήσετε τα κείμενα που ακολουθούν:

1) Να αναζητήσετε τις «γέφυρες», τις διασυνδέσεις με το λογοτεχνικό έργο «Το λουζεράκι».

2) Ποια συναισθήματα και σκέψεις σας προκαλούν;

α) *Η Ασπραδενή στο νέο της σχολείο* - Ευγενία Φακίνου (βλ. **φωτόδεντρο: διαδραστικά σχολικά βιβλία**)

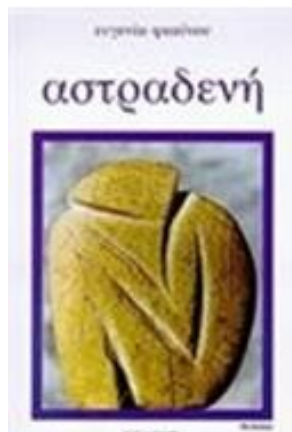
Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

β) *Η Βαγγελίτσα* - Έλλη Αλεξίου (βλ. [φωτόδεντρο: διαδραστικά σχολικά βιβλία](#))

γ) Νικηφόρος Λύτρας «Δεν θέλει το σχολείο» (βλ. [φωτόδεντρο: διαδραστικά σχολικά βιβλία](#))

δ) Γλυπτό από το εξώφυλλο του βιβλίου «Αστραδενή». Καθιστή μορφή χαραγμένη σε βότσαλο. Νεολιθική εποχή (περ. 6500-4500 π.Χ.) (βλ. [φωτόδεντρο: διαδραστικά σχολικά βιβλία](#))

Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

Ατομική εργασία για το σπίτι

Να κάνεις μια τρίλιζα (οριζόντια, διαγώνια από δεξιά, διαγώνια από αριστερά, κάθετα) που θα περνάει από το κέντρο.

Να ζωγραφίσεις ένα έργο με θέμα τον σχολικό εκφοβισμό εμπνεόμενος/η από τα κείμενα που διάβασες	Σε ένα από τα μέσα κοινωνική δικτύωσης (fb, Instagram) κάνεις μια ανάρτηση στην οποία εκφράζεις τη διαμαρτυρία σου για όσα έκανε ο Νίκος και ο φίλος του στη Θάλεια.	Σε συνεργασία με κάποιο/α συμμαθητή/τρια σου να δραματοποιήσεις τη σκηνή του βιβλίου (σελ. 99-100) στην οποία η Υβόννη αποκαλεί τη Θάλεια «Λουζεράκι» και κανένα παιδί δεν αντιδρά. Εσύ όμως αντιδράς. Τι θα έλεγες; (Μπορείς να εκφραστείς προφορικά ή γραπτά).
Να γράψεις ένα δικό σου ποίημα (με ή χωρίς ομοιοκαταληξία) με θέμα την απόρριψη, την απομόνωση ή τον σχολικό εκφοβισμό	Ας υποθέσουμε ότι η Θάλεια συναντά ένα από τα πρόσωπα των άλλων κειμένων (Τα παρατσούκλια, Αστραδενή, η Βαγγελίτσα). Ποιο είναι αυτό; Να γράψεις τον μεταξύ τους διάλογο. Αν θέλεις μπορείς και να τον δραματοποιήσεις σε συνεργασία με κάποιο/α συμμαθητή/τριά σου.	Να κάνεις ένα καλλιγράφημα για έναν/μία από τους/τις ήρωες/ηρωίδες του βιβλίου
Να επιλέξεις μια σκηνή από το βιβλίο και να τη διαβάσεις εκφραστικά.	Να δημιουργήσεις μία ακροστιχίδα με τον τίτλο Λ Ο Υ Ζ Ε Ρ Α Κ Ι	Στα κείμενα που μελετήσατε να αξιοποιήσετε την τεχνική black out poetry και να δημιουργήσετε το δικό σας κείμενο-μήνυμα κατά του σχολικού εκφοβισμού

Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Αποστολίδου, Β. (1997). *Κριτήρια επιλογής λογοτεχνικών βιβλίων για σχολική χρήση*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Ανακτήθηκε στις 30/5/2022 από: http://readwrite.eled.auth.gr/wp-content/uploads/2017/10/Apostolidou_edumaterial.pdf

Νέα Προγράμματα Σπουδών (2022). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στα Προγράμματα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5035542, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020».

Κιοσσές, Σ. & Χατζημαυρουδή, Ε. (2020). *Η λογοτεχνία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ερμηνευτική, κριτική και δημιουργική προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων*. Αθήνα: Κριτική.

Παντελιάδου, Σ. & Φιλιπάτου, Δ. (2013). *Διαφοροποιημένη διδασκαλία. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές πρακτικές*. Αθήνα: Πεδίο.

Τασοπούλου, Ε. (2019). Το λουζεράκι. Αθήνα: Καστανιώτη.

Φρυδάκη, Ε. (2003). *Η θεωρία της Λογοτεχνίας στην πράξη της Διδασκαλίας*. Αθήνα: Κριτική.

Δικτυογραφία

Τα παρατσούκλια-Γιώργος Ιωάννου:

http://photodentro.edu.gr/photodentro/ioannou5_pidx0050426/

Η Αστραδενή στο νέο της σχολείο-Ευγενία Φακίνου:

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2003/Anthologio_E-ST-Dimotikou_html-empl/index04_04.html

Η Βαγγελίτσα-Έλλη Αλεξίου: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2003/Anthologio_E-ST-Dimotikou_html-empl/index04_01.html

Δεν θέλει να το σχολείο-Νικηφόρος Λύτρας:

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2160/Anthologio_A-B-Dimotikou_html-empl/index2_2.html

Γλυπτό από το εξώφυλλο του βιβλίου «Αστραδενή». Καθιστή μορφή χαραγμένη σε βότσαλο. Νεολιθική εποχή (περ. 6500-4500 π.Χ.)

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2003/Anthologio_E-ST-Dimotikou_html-empl/index04_04.html

Διδακτικό σενάριο εκτενούς λογοτεχνικού έργου: Το λουζεράκι - Ελένη Τασοπούλου

Παράρτημα

Φύλλο εργασίας

1) Να εντοπίσετε τα βασικά σημεία του κειμένου και να τα σημειώσετε στον πίνακα που ακολουθεί:

κεφάλαιο	σκηνικό (πού εκτυλίσσεται η ιστορία;)	πλοκή τι ακριβώς συμβαίνει;	Αναμνήσεις από άλλο τόπο/χρόνο	χαρακτήρες	Τον τρόπο που γράφει η συγγραφέας (πρόσωπο, παρατηρήσεις για τη γλώσσα)
• • •					

2) Να συγκεντρώσετε από κάθε κεφάλαιο τα στοιχεία που ζητούνται στο παρακάτω διάγραμμα, ώστε να σχηματίσετε μία ολοκληρωμένη εικόνα για την ηρωίδα.

